

ХРИСТИЯНСЬКА ФІЛОСОФІЯ ПРИРОДИ

Іван Дубицький
Івано-Франківська теологічна академія

Помилка Чарльза Дарвіна

У 20 ст. дарвінівська теорія еволюції утвердилась як єдино правильна концепція на кшталт «універсального закону» розвитку світу живого. Незважаючи на критику багатьох вчених-природознавців, дарвіністи продовжують стверджувати, що всі інші пояснення розвитку життя на Землі не мають наукового підґрунтя і взагалі, хто не вірить в еволюцію — це вороги дарвінізму, невігласи, такі собі селюхи, на яких не варто звертати увагу. Проте їхня логіка хибна. Адже вчені- креаціоністи, тобто такі, що визнають виникнення Всесвіту внаслідок Божественного творіння, не заперечують еволюційного фактора на видовому рівні, однак вважають необґрунтованим дарвінівський постулат міжродових перетворень. І небезпідставно, оскільки за останні 150 років природознавчі науки збагатилися новими дослідженнями і відкриттями, які спростували первісну схему еволюції за Чарльзом Дарвіном в зв'язку з відсутністю «перехідних ланок» в його безперервному «ланцюзі», що простягається від найпростіших організмів до ссавців.

Правду про дарвінізм повинні знати всі, хто любить природу, й особливо школярі та студенти, які насамперед мають бути зацікавлені у виборі своїх світоглядних принципів, серед яких ставлення до проблем буття, походження Всесвіту і життя на Землі є визначальним.

Для того, щоб глибше збагнути наукову цінність дарвінізму, варто звернутися до родоводу Дарвінів і до тих ідеологічних «привидів», що «забродили» в Європі на зламі 18 і 19 століть. Тоді, як відомо, визривала ідея ошчасливлення людства на ґрунті нових наукових теорій атеїстичного змісту, в яких автори намагалися довести, що світ постав сам собою, хаотично, з якоїсь фантастичної «мряковини» (звідки вона взялась?), а живе самозародилося в теплих водоймищах з «органічного бульйону». Найбільш привабливою виявилася ідея, започаткована в салонах масонства Еразмом Дарвіном (1731-1802), дідом знаменитого Чарльза. Саме Еразм Дарвін, відомий англійський природознавець і поет, послідовник фундатора теорії еволюції Жана Ламарка (1744-1829), вперше «розкрутив» бренд ідеології дарвінізму.

Неабиякий інтерес до природознавства проявляв і син Еразма Дарвіна — Роберт, лікар за фахом й водночас високопоставлений майстер масонської ложі. Він, безумовно, покладав великі надії на свого сина Чарльза Дарвіна (1802-1882) для здійснення нових викликів франкмасонства. (Варто нагадати, що франкмасони, т. зв. «вільні муляри» — члени таємних згромаджень інтелектуальної еліти, які під маскою релігійно-філософських ідей намагалися здобути світове панування). Треба визнати, що всі сподівання Роберта Дарвіна щодо сина незабаром виправдалися. Щоправда, юний Чарльз не відзначався особливими здібностями і пильністю ні в школі, ні в Единбурзькому медичному університеті, ні в теологічній семінарії Кембриджа, про що він на схилі літ щиро напише у своїй автобіографії. Він так і не здобув вищої освіти, проте, будучи сином і онуком чільних англійських масонів, прославився як засновник цілісної теорії еволюції. З точки зору релігії Дарвіна не були ні християнами, ні безбожниками. Вони належали до модної тоді серед інтелектуалів релігійно-філософської течії — деїзму, що визнає Бога Першопричиною Всесвіту, але заперечує Його подальше втручання у природу.

Більше 30 років знадобилось Чарльзу Дарвіну, щоб здійснити своє призначення — публікацію книг «Походження видів шляхом природного добору» (1859) і «Походження людини і статевий добір» (1871). Ось так з'явилось масонське дітище — дарвінізм, яке спокусило весь світ своєю звабою. Ця привабливість немов підкуляє підступною раціональністю основоположних постулатів. Не завадить пригадати отих шість принципів дарвінізму, що визначають буття живої природи: мінливість усього живого, спадковість поколінь, пристосованість до навколишнього середовища, боротьба живих істот за існування, природний добір як механізм прогресивного родоутворення, і врешті, еволюція (розгортання) живої природи як поступове перетворення одних тварин в якісно інші — досконаліші. «Рушійними силами» еволюції Чарльз Дарвін вважав саме боротьбу за існування, безупинну і безощадну, а також «феномен» природного добору, що визначає переможців, найсильніших, найвитриваліших і найпристосованіших, здатних до парування і народження здорового потомства.

Від зоряного часу Дарвіна пройшло вже півтора століття. Впродовж цих років природознавчі науки збагатилися новими дослідженнями і відкриттями в царині фізики, мікробіології, палеонтології та ін., перелік яких зайняв би, напевно, до 100 сторінок. Нові наукові здобутки спростували основні постулати дарвінізму, в зв'язку з чим це вчення втратило свою актуальність. Різні аспекти дарвінівської теорії, зокрема «рушійні сили» еволюції, стали предметом нездоланих суперечностей в середовищі самих вчених-еволюціоністів, що призвело до появи ряду альтернативних гіпотез — як матеріалістичних, так і креаціоністських. Передовсім не знайшов свого підтвердження дарвінівський постулат про «єдиний ланцюг»

еволюції, що мав би з'єднувати завершені та «перехідні», тобто проміжні, ланки усіх родів рослин і тварин. Безумовно, якби розвиток органічного світу відбувався за дарвінівським сценарієм, то в палеонтологічному літописі переважала б величезна кількість проміжних ланок, тобто тварин з «перехідними» ознаками. Однак викопні рештки свідчать про зовсім протилежне: на міжродовому стику наявні глибокі прогалини. Вражає те, що в літописі скам'янілих скелетів поява родів тварин по висхідній (риби-плазуни-птахи-ссавці) відбувається раптово. Вони виринають немов нізвідки й повністю сформованими, що свідчить про їхню анатомічну і фізіологічну довершеність. Отож, ключовий дарвінівський постулат про феномен природного добору на міжродовому «переході» виявився хибним.

В нашому 21 столітті дарвінізм, як система уявлень про розвиток органічного світу, вже не здатний відповідати теоретичній формі знання. Особливо чітко гіпотетичний характер дарвінізму проявився на практиці, коли наслідки його застосування в Європі та Азії перевищили всі сподівання масонства й залишили за собою катастрофічний та незгладний слід: революції та світові війни, руйнування, страждання і смерть мільйонів людей. Першим, хто захопився ідеями Чарльза Дарвіна, був його сучасник Карл Маркс (1818-1883), який навіть хотів присвятити йому свій «Капітал». (Щоправда, Дарвін виявився настільки далекоглядним, що відмовився від цього шанобливого). На початку 20 ст. привабливість дарвінізму сягнула апогею, ставши панівною ідеологією у тотальній боротьбі за перемогу комунізму в СРСР (під проводом Леніна і Сталіна), в КНР (під проводом Мао-цзе-дуна) і т.д. Ці «вожді народів» і «великі кормчі» чинили масові вбивства заради «торжества комунізму» згідно з дарвінівським постулатом безпощадної боротьби за існування і домінування найсильніших. Ті ж самі біологічні принципи, поєднані з расовою доктриною Фрідріха Ніцше (1844-1900), породили фашистський режим в Німеччині під проводом Гітлера. Його націонал-соціалістичні ідеї виявились настільки звабливими, що підкорили мільйони німців й водночас поневолили інші європейські народи під страхом насильства, катування і смерті. Дарвінізм і расизм надали Гітлеру формальне право вчинити голокост проти єврейської нації та жорстокі репресії проти мирних т. зв. «неповноцінних» націй — циган, поляків, українців, росіян і т.д.

Тепер важко сказати, яка політична система, комуністична чи нацистська, спричинила більше зла, проте очевидним залишається спільний знаменник обох тоталітарних режимів — дарвінізм. Якраз цією «науковою теорією» т. зв. вожді народів намагалися обґрунтувати і виправдати необхідність і доцільність здійснення злочинів проти людства (мовляв, так треба заради «світлого майбутнього»). Особисто Чарльз Дарвін, напевно, й гадки не мав, що його біологічні постулати нароблять стільки лиха. Він ретельно виконав замовлення масонства і відійшов у інший світ, так і не усвідомивши своєї омани.

Дарвінівська теорія втрималась на вершині слави майже століття, але відтак втратила свій універсальний статус у біології під тиском нових наукових досліджень. Кардинальна помилка Чарльза Дарвіна криється не в самій еволюції як такій, а в його дійсних релігійних переконаннях. Тут варто детальніше зупинитись на деяких особливостях дарвінівської концепції, які в 19 ст. видавались непохитними. Безперечно, в процесі розвитку сформованих видів рослин і тварин важливу роль відіграють неминучі морфологічні зміни, що проявляються в мінливості, спадковості та пристосуванні до умов навколишнього середовища. В цьому сенсі треба віддати належне Чарльзу Дарвіну, як і в тому, що він ніде не заявляв, нібито живе утворилося з неживого. Навпаки, він писав «... є щось привабливе в тому, щоб думати, що увесь живий світ з'явився з однієї клітини». За Дарвіном, саме з неї послідував отой довжелезний еволюційний ланцюг, немов вишикуваний парад живої природи, що простягнувся від найпростіших організмів до людини. Затьмарений дійсними ідеями, Чарльз Дарвін відкинув Божественну Програму світоутворення і всеціло перекинув отой вельми складний процес удосконалення світу живого на плечі сліпої природи. Він так і не усвідомив, що нижча якість не може створити вищої якості, оскільки примітивніший організм не володіє достатнім інформаційно-енергетичним потенціалом, щоб перетворитися в досконаліший. Для цього необхідна Божественна Програма і Сила, що здатна створити і удосконалити світ живого.

В цьому руслі варто зазначити, що ідея еволюційного креаціонізму була започаткована ще в Середньовіччі блаженним Августином, який дуже вдало обґрунтував положення про те, що Всесвіт був створений в динамічному становленні, послідовно і поетапно. Такий принцип творіння відповідає біблійному «шестиденню», в якому етапи творіння (від першого до шостого «дня») суміщаються зі «стрілою часу» еволюції Всесвіту і життя на Землі. Наукова доктрина еволюційного креаціонізму була розвинута в 20 ст. англійськими біологами Ллойд-Морганом і Александером. Вони обґрунтували концепцію «емерджентної» (появної) еволюції, за якою поява нових родів рослин і тварин зумовлена Божественним втручанням. Деяко пізніше доктрина еволюційного креаціонізму була розвинута Тейярдом де Шарденом – відомим французьким вченим і теологом, за яким світ є еволюційним процесом, що визначається невинною мінливістю та кількісним зростанням живих істот, які, досягнувши певного «порога», здатні утворити нову видову якість. Тейярдизм як світогляд позитивно сприймається рядом сучасних теологів і вчених-природознавців Заходу, зокрема Монтенатом (Франція), Ленноксом (Англія), Геллером (Польща) та ін.

Ідеологічна помилка Чарльза Дарвіна призвела до його неспроможності пояснити походження тваринних інстинктів й тим паче складних органів. Він докладав чималих зусиль, щоб знайти корелятивні (співвідносні) зв'язки між

інстинктивною поведінкою тварин і еволюційним процесом, однак мусив визнати, що природа інстинктів є для нього нездоланною проблемою, достатньою для повалення усієї його теорії. Найбільше турбувала Чарльза Дарвіна проблема походження складних органів, зокрема зору і слуху, оскільки вона не вписувалася у загальну схему еволюції. З цього приводу він змушений був визнати: «Коли буде показано, що якийсь складний орган ніяк не міг сформуватися внаслідок численних дрібних змін, то теорія еволюції валиться...» Чарльз Дарвін, безумовно, був обізнаний з науковим працями Ісаака Ньютона (1643-1727), зокрема з його «Оптикою», де виділялось кардинальне питання: «Чи було збудоване око без розуміння оптики, а вухо — без знання акустики?». Скорившись логіці великого англійського фізика (до речі, також дейста), Дарвін змушений був констатувати: «Око шляхом еволюції?... Це — абсурд!».

Проблема походження людського роду (з точки зору науки) й надалі залишається нерозкритою, незважаючи на всі зусилля вчених. Особливо не витримує критики дарвінівська еволюційна схема «олюднення мавпи». Наука давно залишила на обочині примітивне уявлення про сучасну людину як прямого потомка вузьконосих мавп, на чому наголошують відомі антропологі 20 ст. Лікі, Рассел, Морган та ін. Їхні численні археологічні розкопки не виявили якихось «перехідних» типів у «ланцюгу» людиноподібних мавп, зате чітко доводять їх одночасне існування з первісними людьми палеоліту (кам'яної доби) — неандертальцями. Останнім часом набула поширення концепція теїстичного антропогенезу (походження людського роду), яка обстоює окремішність предкової вітки людей згідно з телеологічним (доцільним) принципом і відповідно до задуму Творця. Ця концепція передбачає тривалий процес формування людського тіла до стану його одухотворення, завдяки чому людина набула вищої якості homo sapiens (людина розумна), зміст буття якої відповідає формулі Творця «за образом і подобою».

Усвідомлюючи всю складність вирішення проблеми антропогенезу, варто звернутися за допомогою до Книги Буття — найавторитетнішого джерела знань про створення і розвиток світу. Тут можна знайти необхідну інформацію, яка певною мірою відкриває завісу над окремими моментами історії становлення людини. Передовсім чітко вказується на акт створення першої людської пари: «...чоловіком і жінкою сотворив їх» (Бут. 1:27) з повноваженнями множитися і володіти земними благами (Бут. 1:28-30). Згодом висвітлюється спосіб одухотворення людини — чоловічого начала, в матеріальній основі якого є «земний порох», тобто сукупність необхідної речовини — сполук хімічних елементів, що з Божої волі набула здатність до обміну і відтворення — «...і чоловік став живою істотою» (Бут. 2:7). Далі конкретизується сам процес утворення жіночого начала — шляхом трансформації фрагмента тіла («ребра») чоловіка (Бут. 2:21-23). І, нарешті, досить прозоро висвітлюється перший етап становлення людського

роду, в якому беруть участь вже дві групи людей: «сини Божі» — нащадки Адама і Єви та «людські дочки» — нащадки «славних велетів давнини», що «...були того ж часу ... на Землі» (Бут. 6:1-4).

Слід відзначити, що для нашого самопізнання важливішим є не формальний спосіб становлення людини, який у Біблії висвітлений в переносному значенні, а усвідомлення того, що людина — Боже творіння «із земного пороку». Якраз у цій формулі закладена глибинна суть процесу становлення людського роду, його спорідненості з органічним світом взагалі та найближчими попередниками зокрема. Однак така подібність тільки біологічна, інакшою вона й не могла бути, оскільки біосфера є спільним «домом» для всього живого — рослин, тварин і людей. Отож принципові відмінності між ними визначаються не тільки в їх анатомічних і фізіологічних особливостях, а передовсім у духовній сфері. Зокрема, грань між первісними і сучасними людьми проходить на висоті їх інтелекту — в здатності мислити абстрактно, в усвідомленні сенсу буття, в пізнанні добра і зла, в праві свobodного вибору. Якраз ці якості наголошені в Біблії як поняття універсальні, що притаманні тільки людині. У нас немає підстав цуратися нашої біологічної близькості з органічним світом, нашої тілесної подібності до первісних людей. Однак ми маємо пишатися нашою духовною природою, нашим високим інтелектом, безсмертям нашої душі, що Господь Бог дав лише нам, людям.

На фоні новітніх еволюційних доктрин, що відповідають реальним фактам і передбачають наявність Розумного Задуму, дарвінівська теорія залишається умоглядною гіпотезою, що в підсумку лише звабила мільйони людей, але не змогла їх ошчасливити. Її базові принципи можуть бути прийняті хіба що на віру, в зв'язку з цим дарвінізм упритул наблизився до категорії догматичного віровчення. Заради інтелектуальної чесності та істинної науки школярі та студенти повинні вивчати не тільки дарвінізм, а й альтернативні концепції виникнення і розвитку життя на Землі. На жаль, ще досі у всіх навчальних закладах України ведеться монопольне висвітлення природознавчих дисциплін в руслі дарвінівської ідеології, що суперечить загальноновизнаним принципам свободи вибору у формуванні світогляду. Така ідеологічна узурпація на освітянській ниві та ще й за кошти платників податків недозволена і аморальна. Чи не настав уже той час, щоб у системі освіти оновити навчальні програми з біології та астрономії в світлі розмаїття поглядів на буття, світобудову і розвиток життя на Землі?

Рукопис наукової статті надійшов до редакції «Доброго Пастиря» 25.01.2011 р.